

УДК [82:0+82.091]: 17.07.25

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.2.11>

## В. Б. ПРИХОДЬКО

*кандидат філологічних наук, доцент,*

*доцент кафедри іноземної та української філології,*

*Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна*

*Електронна пошта: [prykhodko\\_vika@ukr.net](mailto:prykhodko_vika@ukr.net)*

*<https://orcid.org/0000-0001-8171-9823>*

### КУЛЬТУРНИЙ ТРАНСФЕР – ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД – МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ

У статті йдеться про культурний трансфер як нову компаративістичну методологію вивчення художнього перекладу як міжкультурного діалогу. Зауважено, що культурний трансфер спонукає побачити різнобічну взаємодію мов та культур, він є важливою складовою міжкультурного діалогу, створює нову якість взаємопроникності культур/літератур, а також корелює з розумінням літератури як діалогічного процесу текстотворення та текстосприйняття. Обґрунтовано, що діалог культур та літератур формує нові моделі їх об'єднання (зокрема через культурний трансфер), що враховують різноманітність художньо-естетичних традицій, і водночас виявляє потенціал розвитку національної ідентичності. Зазначено, що на відміну від художнього перекладу в культурному трансфері відхилення від оригіналу слід сприймати не як помилку, а як пристосування до нового контексту, при цьому зміщення функцій чи змісту нового елементу можна сприйняти як відкриття його нових функціональних можливостей. Проаналізовано роль посередника – перекладача, який здійснює культурне перенесення ідей-сміслів в інший контекст сприйняття. Саме аналіз перекладачем чужої системи культури, яка найважче піддається відтворенню, стає важливою умовою культурного трансферу. Тому роль перекладачів у конструюванні культури сьогодні особливо значима, а досліджувати художній переклад – чи не найефективніший спосіб вивчення міжкультурної взаємодії. Доведено, що ціннісно-сміслова невичерпність кореляцій «свого» і «чужого», розуміння іншого та незавершеність сприйняття себе через іншого актуалізують особливий тип компаративістського дослідження – міжкультурний/міжлітературний діалог, який відбувається крізь призму контекстуальності та інтертекстуальності, що повною мірою виявляється зокрема і в перекладі та культурному трансфері.

**Ключові слова:** культурний трансфер, художній переклад, діалог, дискурс, рецепція.

**Поставлення проблеми.** Не так давно в гуманітарному просторі наукового дискурсу з'явився новий термін «культурний трансфер», що не лише набув статусу нової компаративістичної методології вивчення взаємодії культур [Сиваченко], а й поповнив парадигму міжкультурний діалог – художній переклад. Сьогодні все більше науковців цікавляться теорією культурного трансферу, де головна увага сконцентрована не стільки на національній складовій концептів, скільки на їхньому «культурному переміщенні» – на тих семантичних зсувах, які відбуваються при їх «імпортуванні» з однієї культури в іншу» [Сиваченко; Лімборський]. Тому більшість дослідників розглядає культурний трансфер як динамічний процес (з акцентом на процесуальності самого феномену) [Lusebrink], який є невід'ємним від процесу перекладу [Сиваченко; Іваницька], або додатковим до нього [Vermeer]. Засвоєння будь-якого культурного феномену вже саме по собі

є перекладом на свою ментальну культуру, в процесі якого щось змінюється і в приймаючій культурі, але неодмінно щось змінюється і у вихідній культурі. «Соціалізація» перекладу в просторі чужої культури відбувається через проникнення в її контекстуальну мережу як «екзистенціальна зустріч з іншим ситуативним світом» (Р. Декарт), тобто переклад виступає своєрідним комунікативним полем і водночас умовою трансформації «Я» перекладача, створюючи ефект «художнього дзеркала» через проектування «Іншого» (чужа культура) на самого себе [Павленко]. Однак, на відміну від художнього перекладу в культурному трансфері відхилення від оригіналу слід сприймати не як помилку, а як пристосування до нового контексту, при цьому зміщення функцій чи змісту нового елементу можна сприйняти як відкриття його нових функціональних можливостей [Espagne : 16–17].

Метою цієї розвідки є аналіз культурного трансферу як нової компаративістичної

методології та дослідження його місця в парадигмі *культурний трансфер* – *художній переклад* – *міжкультурний діалог*.

**Результати та дискусії.** Сам термін було вперше вжито у 1980-х роках одним із засновників транснаціонального підходу – Мішелем Еспанем (хоча ще у 1960-х роках терміном «трансферні механізми» (*transfer mechanism*) послуговувався інший відомий американський лінгвіст та теоретик перекладу Ю. Найда [Nida]). Коло наукових інтересів М. Еспаня охоплювало насамперед історію перекладу та циркуляцію знань між Францією та Німеччиною у XIX столітті. Дві монографії дослідника «Франко-німецький культурний трансфер» (1999) та «Історія мистецтва, як культурний трансфер. Шлях Антона Шпрінгера» (2009) стали підсумком його багаторічної наукової роботи, яка розпочалася ще наприкінці 1970-х років з вивчення міжкультурних взаємин Франції та Німеччини. Саме це спонукало автора дослідити проблему впливу німецької філософії та літератури на французький науковий та культурний дискурс. На думку самого М. Еспаня, «культурний обмін – це не процес циркуляції предметів та ідей як вони є, а їх невпинна реінтерпретація, переосмислення, переозначення. Так, при вивченні перекладу стає зрозумілим, що навіть універсальні слова та терміни у різних мовах мають різну конотацію та смисли» [Espagne].

У процесі взаємодії «французька система референцій наштовхується на іншу, конкуруючу систему естетичних та культурних цінностей» [Espagne : 56], які є гідними засвоєння. Це засвоєння М. Еспань бачить не як запозичення, а як переклад, тобто насамперед як лінгвістичну інтерпретацію та інтеграцію, де вже позначено вплив соціально-культурної групи, до якої належить перекладач (у чому полягає корінна відмінність теорії культурного трансферу від компаративістики): «Якою б потворною, повною викривлень не здалася б ця інтерпретація історичу, спантеличеному послідовним зіставленням перекладу з оригіналом, укоріненому у власному культурному контексті, з погляду трансферу вона цілком законна» [Espagne : 60–61]. Вчений підкреслює, що його теорія базується на відмові від порівняння як такого: «...я просто намагаюся

зрозуміти, як сталася <...> абсорбція та трансформація. На мій погляд, недолік літературної компаративістики у чистому вигляді полягає в тому, що вона припускає, що література живе поза всяким контекстом, у своєрідному просторі чистих ідей. А для мене сенс будь-якої літературної діяльності неминуче пов'язаний із контекстом, у якому вона здійснюється» [Espagne]. Залишаємо за собою право не погодитись із твердженням науковця щодо недоліку літературної компаративістики, адже контекст розглядається нею як позатекстове оточення тексту/твору, його екстралінгвістичне середовище з прагматичними, соціологічними, психологічними факторами впливу. Таким чином, текст у контексті – це і є художній дискурс. Дискурс в літературі можна визначити як художній текст, занурений в життя, як твір із «позатекстовим контекстом» (М. Бахтін).

Своїми роботами М. Еспань наочно демонструє як саме національна ідентичність («культурні зони») конструється з урахуванням «перекладних» запозичень, що в будь-якій культурі завжди існує внутрішня потреба в них, що виникають вони не через сторонні «впливи», а лише якщо в них зацікавлена приймаюча сторона: «кожна культурна зона також є результатом змішування різних культурних елементів, в ній є частини, які тою чи іншою мірою зазнають впливу трансферів» [Espagne], що переклад з однієї мови на іншу, як і з однієї культури на іншу, відображає живий процес побутування світової культури в цілому, та кожної національної зокрема, а також їхньої інтерактивної взаємодії. Як зазначав Вальтер Бенямін століття тому, зміст перекладу лежить у площині мови, якою перекладають, та її носіїв, а не у площині мови та культури оригіналу, оскільки переклад «повинен з любов'ю детально освоїти спосіб мислення оригіналу і відобразити його своєю мовою, щоб і в тому, і в іншому випадку, як в уламках, можна було упізнати частини посудини або частини великої мови» [Benjamin W. : 54].

Отже, очевидно, що культурний трансфер неможливий без перекладу. Власне, він і сам за своєю суттю є перекладом [Сиваченко]. Як слушно зазначає українська дослідниця Г. Сиваченко, роль літературного перекладу при культурному трансфері полягає у потужному посередництві, адже

переклад «є “відображенням” – рухомим і суб’єктивним – образу автора в очах перекладача. Саме завдяки перекладу іншомовний текст входить у культуру-реципієнт і має можливість бути сприйнятим у зарубіжному читацькому середовищі... Водночас, варто виходити з того, що переклад – це не так перепона на шляху до оригіналу чи його неминуче неточна копія, як інтерпретація й перевідтворення тексту, мистецтво відбору оригінального мовного матеріалу для відтворення літературного тексту іншою мовою. При цьому простір можливих рішень за такого інтерпретаційного відтворення практично не обмежено: більше того, не існує однозначних критеріїв, які дають змогу відділити переклад від інших форм інтерпретації тексту – переказу, переробки, парафраза» [Сиваченко]. Про умовну тотожність між оригіналом та перекладом говорив і бельгійський перекладознавець А. Лефевр. Вчений стверджував, що переклад – це завжди *переписування* (rewriting) оригіналу, ускладнене *переломленням* (refraction) [Lefevere : 233], які є одними з основних аспектів входу перекладного тексту в приймаючу культуру. Власне термін «переломлення» (refraction) зустрічаємо у статті «Mother Courage’s Cucumbers: Next, System and Refraction in a Theory on Literary Translation» [Lefevere : 233–250], де А. Лефевр пояснює його, як культурну адаптацію художнього тексту до аудиторії-реципієнта з наміром вплинути на те, як вона прочитає цей текст. «Це переломлення сприяє встановленню тієї чи тієї репутації письменника і його текстів у культурі-приймачі й заслуговує на максимально глибоке вивчення» [Lefevere : 235]. Очевидно, що переклад є найбільш вдалим зразком, наочною формою переломлення.

На відміну від методології рецептивної естетики, культурний трансфер – це не стільки рецепція культурних елементів вихідної культури в культурі-реципієнті, скільки їх вбудовування в нову культурну систему з можливою трансформацією. Як слушно вказує І. Лімборський, «основний наголос зроблено на понятті культурного «переміщення» з одного культурного середовища в інше літературних феноменів або естетичних ідей та теорій. Беруться до уваги не лише процеси рецепції, «засвоєння», а й складні та неоднозначні трансформації,

культурні «вкраплення», нашарування культурних явищ, ідей та теорій, так би мовити, «рух назустріч», «зіткнення», примхлива «амальгама», «сплав» і синтез літературних феноменів» [Лімборський]. Беручи до уваги теорію О. Веселовського про так звані зустрічні течії, послідовники теорії культурного трансферу також враховують можливі процеси «викривлення», культурної трансформації початкового смислу оригіналу.

Рефлексію щодо неповноти перекладу, неповного збігу кодів у відправника та одержувача повідомлення розвинули представники тельавівської школи І. Евен-Зохара. Відповідно до теорії перекладу І. Евен-Зохара відмінності (переборні та непереборні) між оригінальним та перекладним текстом обумовлені діями, що регулюються внутрішньомовними нормами. У статті «Теорія перекладу сьогодні: заклик до теорії трансферу» (1981) [Even-Zohar] стверджується, що перекладацькі процедури між двома системами (мови та/або літератури) є аналогічними різного роду *трансферам* в межах однієї системи.

Подальший розвиток теорії культурного трансферу спонукав бельгійських перекладознавців А. Лефевра та С. Басснета у 90-х роках минулого століття заявити про необхідність виокремлення *культурологічного перекладознавства* [Lefevere, Bassnett], об’єктом розгляду якого мав стати «текст у системі літературних і позалітературних смислів у межах вихідної та приймаючої культури» [Lefevere, Bassnett : 11]. Переклад тут розглядається вченими як різновид культурного трансферу, хоча сам термін не вживається.

У межах соціокультурної парадигми міжкультурної комунікації переклад, як і культурний трансфер, стає медіатором успішного міжкультурного діалогу. Культура прирівнюється до комунікації, а комунікація до культури: «Culture is communication and communication is culture» [Hall].

Згідно з цією концепцією міжкультурної комунікації, переклад є здебільшого подоланням суттєвих ментальних відмінностей між двома представниками різних культур, аніж можливістю надсилання еквівалентних повідомлень.

Механізм проникнення однієї культури в іншу відбувається за участю посередника,

який здійснює культурне перенесення ідей-сміслів в інший контекст сприйняття. Культурний трансфер є динамічний процесом, який проходить три основні фази: 1) процес *відбору* (Selektion); 2) процес *передачі* (Vermittlung); 3) процес *рецепції* (Rezeption) [Lusebrink]. При *відборі* культурних елементів (текстів) враховується не лише їхня якісна характеристика, але й потреби та інтереси культури-реципієнта. При *передачі* в процес включаються посередники (перекладачі). І, зрештою, при *рецепції* відбувається творча трансформація та переосмислення (культурна адаптація) інокультурних об'єктів.

Структура культурного трансферу складається з таких компонентів: 1) вихідна культура; 2) інстанція-посередник та 3) цільова культура [Mitterbauer : 23–25]. Посередниками тут можуть бути не лише перекладачі, але й видавці, дослідники, видавництва, засоби масової інформації тощо. Тому теорія міжкультурного посередника ще потребує свого дослідження. Однак усі процеси культурного трансферу тісно пов'язані з посередниками: через їхню індивідуальну чи колективну рецепцію відбувається входження тих чи інших культурних елементів у контекст нової культури. Порівнюючи переклад з «чужим серед своїх», український дослідник-перекладач А. Содомора зазначає, що «чуже» як елемент художнього твору не промовляє до іншомовного читача безпосередньо, а опосередковано – через перекладача, котрий фільтрує його, пропускаючи через свою свідомість [Содомора : 154]. Саме аналіз перекладачем чужої системи культури, яка найважче піддається відтворенню, стає важливою умовою культурного трансферу [Levi-Strauss], оскільки будь-який переклад культуро-зумовлений і культуро-релятивний [Vermeer]. Перекладачі (агенти трансферів) – це люди, які сприяють переміщенню та поширенню смислів, символів, реалій з однієї культурної зони в іншу. Тому роль перекладачів у конструюванні культури сьогодні особливо значима, а досліджувати художній переклад – чи не найефективніший спосіб вивчення міжкультурної взаємодії: «Переклад пропонує дослідникові міжкультурних взаємин просто лабораторний матеріал – очевидний, різнобічний і такий, що легко піддається вивченню» [Lefevere, Bassnett : 6].

Особливого значення при взаємодії двох культур набуває «третій фактор» – сама ситуація взаємодії, готовність до рецепції певних феноменів на окремому національному ґрунті [Лімборський]. Для розуміння механізмів міжлітературної комунікації важливе значення мають ідеї М. Бахтіна про роль в діалозі «третього» – «нададресата», що створює той семантичний простір, у часі та континуальності якого відбувається зустріч «я» та «іншого»: «Саме присутність *третього* дає можливість безперервного здійснення діалогу. Маючи здатність зберігати зовнішню неспроявленість і незадіяність в обміні позиціями, *третій* створює цілісність висловлювання і встановлює його діалогічність, ніби височіючи у своїй субстанціальності над його учасниками» [The Dialogic Imagination : 336]. Поняття «третього» у працях М. Бахтіна та його послідовників визначається як особлива субстанція «буття – розуміння», щодо якої конкретні діалоги постають її синергетичними проекціями: «Субстанціальність *третього* може бути зрозуміла <...> як принципове вмістилище всіх можливих у минулому, теперішньому та майбутньому зустрічей та смислів, причому це субстанційність особливого роду – роду *активності* та *енергетики*, а не протяжності та фіксованості» [The Dialogic Imagination : 338]. Вчений стверджує, що «світ *третього* – не випадковий. Він необхідний і не допускає змішування «я» та «іншого». <...> Територія перебування *третього* – територія зустрічі. *Мета-фізика* зустрічі саме і є єдністю співвіднесеності конкретно-загального релігійного переживання світу, культурного космосу та неповторного вчинку» [The Dialogic Imagination : 343]. Отож «третій» опускається зі свого «надстояння» і розчиняється в позиції автора. На те, що цей вид діалогу не бінарний, неодноразово вказує М. Бахтін: «розуміння ніколи не буває тавтологією або дублюванням, бо тут завжди двоє і потенційно третій», той, хто розуміє, «неминуче стає *третім* у діалозі» [The Dialogic Imagination : 305].

Концепція трансферу також передбачає, що «у вивченні комунікативної ситуації слід брати до уваги не тільки стосунки того, хто промовляє, і того, хто сприймає, а й усі ті обставини, що формують контекст ситуації мовлення-сприйняття» [Лімборський]. З огляду на все

вищесказане, третім фактором у міжкультурному діалозі можна вважати власне посередника (перекладача), а саме його тезаурус, крізь призму якого відбувається *переломлення* і який формує новий контекст.

**Висновки.** Отже, не дивлячись на багатовекторність культурного трансферу<sup>1</sup>, найбільше його втілення бачимо в художньому перекладі, де творче засвоєння чужих культурних елементів стає результатом культурного переосмислення. Важливо, що переклад перестає оцінюватися термінами еквівалентності/нееквівалентності, перестає бути вдалим чи невдалим, а розбіжності між оригіналом та перекладом викликають найбільше зацікавлення у дослідників, оскільки саме в них і проявляється динаміка трансферу. Результат культурного перенесення сприймається як цінний і самодостатній. Культурний трансфер спонукає побачити різнобічну взаємодію мов та культур, він є важливою складовою міжкультурного діалогу, створює нову якість взаємопроникності культур/літератур, а також корелює з розумінням

літератури як діалогічного процесу текстотворення та текстосприйняття.

Міжлітературний діалог – категорія, що дозволяє вийти за межі контактено-генетичних зв'язків і типологічних сходжень та звернутися до іншого способу осмислення міжлітературного процесу, що спирається на логіку дистанціювання, принципи аналогії, опозиції, адаптації, що не виключає, трансфінитності [Кристева]. Діалог культур та літератур формує нові моделі їх об'єднання (зокрема через культурний трансфер), що враховують різноманітність художньо-естетичних традицій, і водночас виявляє потенціал розвитку національної ідентичності. Ціннісно-смилова невичерпність кореляцій «свого» і «чужого», розуміння іншого та незавершеність сприйняття себе через іншого – актуалізують особливий тип компаративістського дослідження – міжкультурний/міжлітературний діалог, який відбувається крізь призму контекстуальності та інтертекстуальності, що повною мірою виявляються зокрема і в перекладі та культурному трансфері.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Іваницька М. Культурний трансфер та «чуже» як проблема перекладу. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 131–134.
2. Кристева Ю. Самі собі чужі. Київ: «Основи», 2004. 263 с.
3. Лімборський І. Культурний трансфер філософської естетики Гегеля в українській літературно-критичній думці першої половини XIX століття. *Слово і час*. 2016. № 9. С. 3–12.
4. Малиновський А. Антропологія української прози першої половини XIX століття. Культурні трансфери: монографія. Київ: Талком, 2022. 560 с.
5. Павленко О. Г. Авторські концепції перекладацтва другої половини XX століття: компаративний аспект (на матеріалі українських перекладів англійської прози): дис. ... д. філол. наук: 10.01.05 – порівняльне літературознавство. Київ, 2017. 461 с.
6. Сиваченко Г. Культурний трансфер – нова компаративістична методологія вивчення взаємодії культур. *Слово і час*. 2019. № 3. С. 70–81.
7. Содомора А. Sub aliena umbra. Під чужою тінню. Львів: Літопис, 2000. 335 с.
8. Benjamin W. The Task of the Translator. *Illuminations*. New York: Random House, 2015. P. 272.
9. Even-Zohar I. Translation Theory Today: A Call for Transfer Theory. *Poetics Today*. 1981. Vol. 2, № 4.
10. Espagne M. Les transferts culturels franco-allemands. Paris, 1999.
11. Hall E. T., 1959. The Silent Language. New York. P. 186. URL: [https://monoskop.org/images/5/57/Hall\\_Edward\\_T\\_The\\_Silent\\_Language.pdf](https://monoskop.org/images/5/57/Hall_Edward_T_The_Silent_Language.pdf)
12. Levi-Strauss C. Scope of the Anthropology. London, 1960. P. 80.
13. Lefevere A. The Translation Studies Reader. London: Routledge, 2021. P. 560.
14. Lefevere A., Bassnett S. Constructing Cultures: Essays on the History of Translations. – Multilingual Matters. Bristol: Social Science, 1998. P. 143.
15. Lusebrink H.-J. Interkulturelle Kommunikation: Interaktion, Fremdwahrnehmung, Kulturtransfer. Stuttgart/Weimar: Verlag J. B. Metzler, 2005. 221 S.

<sup>1</sup> Одне з крайніх досліджень культурного трансферу українського науковця А. Малиновського «*Антропологія української прози першої половини XIX століття. Культурні трансфери*» присвячене вивченню та аналізу цього феномену в українській літературі зазначеного періоду саме як виробленню нового національного літературного канону, трансформації оригіналу та переналаштуванню його в новому контексті. Дослідник розглядає дію трансферу як культурного переміщення в імпортуванні, трансгресії, міграції української інтелектуальної та мистецької еліти в імперський простір з її подальшою асиміляцією, гібридизацією та витворенням альтернативної культури [Малиновський]

16. Mitterbauer H. Kulturtransfer – ein vielschichtiges Beziehungsgeflecht (1999) In: *Newsletter Moderne, Spezialforschungsbereich Moderne –Wien und Zentraleuropa um 1900*, Heft 1, Graz 1999. S. 23–25.
17. Nida E. The Theory and Practice of Translation. Brill, 1969.
18. The Dialogic Imagination: Four Essays by M. M. Bakhtin. University of Texas Press, 1982. 480 p.
19. Vermeer H. J. A skopos theory of translation. Heidelberg: TEXTconTEXT, 1996.

## REFERENCES

1. Ivanytska M. (2012). Kulturnyy transfer ta “chuzhe” yak problema perekladu [Cultural Transfer and the “Strange” as a Problem of Translation]. *Nova Philologia*. № 50. (P. 131–134) [in Ukrainian].
2. Krysteva Yu. (2004). Sami sobi chuzhi [Strangers to themselves]. Kyiv: Osnovy (263 p.) [in Ukrainian].
3. Limborskyi I. (2016). Kulturnyy transfer filosofskoi estetyky Hehelia v ukrainskii literaturno-krytychnii dumtsi pershoi polovyny XIX stolittia [Cultural transfer of Hegel’s philosophical aesthetics in Ukrainian literary and critical thought of the first half of the 19th century]. *Slovo I chas*. № 9. (P. 3–12) [in Ukrainian].
4. Malynovskyi A. (2022). Antropolohiia ukrainskoi prozy pershoi polovyny XIX stolittia. Kulturni transfery: monohrafiia [Anthropology of Ukrainian Prose of the First Half of the 19th Century. Cultural Transfers: Monograph]. Kyiv: Talkom (560 p.) [in Ukrainian].
5. Pavlenko O. (2017). Avtorski kontseptsii perekladatstva druhoi polovyny XIX stolittia: komparatyvnyi aspekt (na materialy ukrain'kykh perekladiv anhlomovnoi prozy) [Author’s concepts of translation in the second half of the 20th century: a comparative aspect (based on the material of Ukrainian translations of English-language prose)]. dissertation ... Doctor of Philology: 10.01.05 – comparative literary studies. Kyiv. (461 p.) [in Ukrainian].
6. Syvachenko H. (2019). Kulturnyi transfer – nova komparatyvystychna metodolohiia vyvchennia vzaiemodii kultur [Cultural transfer is a new comparative methodology for studying the interaction of cultures]. *Slovo I chas*. 2019. № 3 (P. 70–81) [in Ukrainian].
7. Sodomora A. (2000). Sub aliena umbra. Pid chuzhoiu tinniu [Sub aliena umbra. Under strange shadow]. Lviv: Litopys (335 p.) [in Ukrainian].
8. Benjamin W. (2015). The Task of the Translator. Illuminations. New York: Random House (P. 272) [in English].
9. Even-Zohar I. (1981). Translation Theory Today: A Call for Transfer Theory. *Poetics Today*. Vol. 2, № 4 [in English].
10. Espagne M. (1999). Les transferts culturels franco-allemands. Paris [in French].
11. Hall, E. T. (1959). The Silent Language. New York. (P. 186). URL: [https://monoskop.org/images/5/57/Hall\\_Edward\\_T\\_The\\_Silent\\_Language.pdf](https://monoskop.org/images/5/57/Hall_Edward_T_The_Silent_Language.pdf) [in English].
12. Levi-Strauss C. (1960). Scope of the Anthropology. London (P. 80) [in English].
13. Lefevere A. (2021). The Translation Studies Reader. London: Routledge (P. 560) [in English].
14. Lefevere A., Bassnett S. (1998). Constructing Cultures: Essays on the History of Translations. – Multilingual Matters. Bristol: Social Science (P. 143) [in English].
15. Lusebrink H.-J. (2005). Interkulturelle Kommunikation: Interaktion, Fremdwahrnehmung, Kulturtransfer. Stuttgart/Weimar: Verlag J. B. Metzler (221 S) [in German].
16. Mitterbauer H. (1999). Kulturtransfer – ein vielschichtiges Beziehungsgeflecht. In: *Newsletter Moderne, Spezialforschungsbereich Moderne –Wien und Zentraleuropa um 1900*, Heft 1, Graz (S. 23–25) [in German].
17. Nida E. (1969). The Theory and Practice of Translation. Brill [in English].
18. The Dialogic Imagination: Four Essays by M. M. Bakhtin (1982). University of Texas Press (480 p.) [in English].
19. Vermeer H. J. (1996). A skopos theory of translation. Heidelberg: TEXTconTEXT [in English].

**V. B. PRYKHODKO**

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,  
Associate Professor at the Department of Foreign and Ukrainian Philology,  
Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine  
E-mail: prykhodko\_yika@ukr.net  
<https://orcid.org/0000-0001-8171-9823>*

**CULTURAL TRANSFER – LITERARY TRANSLATION –  
INTERCULTURAL DIALOGUE**

The article deals with cultural transfer as a new comparative methodology for studying literary translation as an intercultural dialogue. It is noted that cultural transfer encourages us to see the multifaceted interaction of languages and cultures, it is an important component of intercultural dialogue, creates a new quality of interpenetration of cultures/literatures, and also correlates with understanding literature as a dialogical process of text creation and text perception. It is substantiated that the dialogue of cultures and literatures forms new models of their unification (in particular, through cultural transfer), which take into account the diversity of artistic and aesthetic traditions, and at the same time reveals the potential for the development of national identity. It is analysed that, unlike literary translation, in cultural transfer, deviations from the original should be perceived not as an error, but as an adaptation to a new context, while the displacement of the functions or content of a new element can be perceived as the discovery of its new functional capabilities. The role of the mediator – the translator, who carries out the cultural transfer of ideas-meanings into another context of perception, is analyzed. It is the translator's analysis of another's cultural system, which is the most difficult to reproduce, that becomes an important condition for cultural transfer. Therefore, the role of translators in constructing culture is especially significant today, and studying literary translation is perhaps the most effective way to study intercultural interaction. It is proven that the value-semantic inexhaustibility of the correlations of "own" and "strange", understanding the other and the incompleteness of perceiving oneself through the other actualize a special type of comparative research – intercultural/interliterary dialogue, which takes place through the prism of contextuality and intertextuality, which is fully manifested in translation and cultural transfer.

**Key words:** cultural transfer, literary translation, dialogue, discourse, reception.